

Ali so cilji v slovenskih gozdovih ogroženi?

Franc PERKO*

Gozdovi so obnovljivo naravno bogastvo z večnamensko vlogo, z njimi je potrebno gospodariti in jih uporabljati po načelih trajnosti. Ker morajo gozdovi opravljati ekološko, socialno in proizvodno funkcijo, je gospodarjenje z njimi omejeno. Podlaga za gospodarjenje in rabo gozdov so Program razvoja gozdov in načrti za gospodarjenje. V načrtih na osnovi rastišča, stanja in funkcij gozdov ter njihovega ovrednotenja postavljajo cilje gospodarjenja z gozdovi in gozdnim prostorom ter določijo usmeritve in ukrepe za doseganje teh ciljev.

Osnovna načela (cilji) gospodarjenja in rabe gozdov so: ohranitev ali vzpostavitev naravne sestave gozdnih življenjskih združb in krepitev vsestranske odpornosti gozdov; ravnanje, ki ohranja vse funkcije gozdov; ustrezno izkoriščanje gozdnih rastišč v skladu z njihovim naravnim razvojem; medsebojna usklajenost gojenja gozdov (vlaganj), pridobivanja lesa in drugih gozdnih dobrin.

Zgoraj postavljeni cilji so v mnogočem ogroženi.

Dejansko stanje gozdov še precej odstopa od ciljnega: spremenjena drevesna sestava, neizkoriščen rastiščni potencial naših gozdov (okrog dve tretjini optimalnega - če gledamo po kakovosti je doseganje še nižje), neprimerna starostna in debelinska sestava sestojev (mnogo premajhen je delež debelega drevja, ki je nosilec kakovosti in tudi mehanske stabilnosti gozdov); kakovost še dodatno zmanjšujejo preštevne poškodbe sestojev pri pridobivanju lesa (sečnja, spravilo, gradnje prometnic); otežena ali skoraj popolnoma onemogočena (preštevna rastlinojeda divjad,

neusklajena z okoljem) naravna obnova gozdov s ciljnim, rastiščnim razmeram primernimi drevesnimi vrstami; velik delež (med petino in četrtno) močno prizadetega drevja (osutost krošnje nad 25 %).

Temu pa se pridružujejo še številne druge motnje (ujme, bolezni, škodljivci), ki ogrožajo stabilnost gozdov in dražijo gospodarjenje z njimi ter dajejo lastnikom (in državi) manjše ekonomske učinke.

Vse premalo se stori, da bi se razmere pričele izboljševati: ob sicer nižjih sečnjah se seka preveč debelega drevja, ne opravlja pa se nujno potrebnih redčenj; vse večji je delež varstvenih (sanacijskih) in vse manjši negovalnih (načrtnih) sečenj; gozdnogojitvena dela v zasebnih gozdovih se opravljajo le v obsegu okrog polovice načrtovanih; država ne izpolnjuje svojih obveznosti pri sofinanciranju in financiranju vlaganj v gozdove.

Ne najboljše stanje gozdov (rezultat odnosa do gozda v preteklosti - zaradi dolgoročnosti razvoja gozda tudi precej oddaljeni), številne motnje (ki trenutno, nekatere pa tudi že dlje prizadevajo slovenske gozdove: preštevna divjad, ujme, onesnaženo ozračje, škodljivci, bolezni) in ne najboljši odnos do gozdov (zaostajanje negovalnih sečenj - predvsem redčenj, slaba realizacija načrtovanih gojitvenih del, neizpolnjevanje finančnih obvez države do gozdov) ogrožajo izpolnjevanje večnamenske vloge gozda in cilje, ki jih pred gozdove postavljamo, odlagajo v megleno in oddaljeno prihodnost.

Stališča in odmevi

Stališča in ugotovitve s posvetovanja "Sonaravno gospodarjenje in raba gozdov - obnovljivega naravnega bogastva - v novih razmerah", ki ga je organizirala Zveza gozdarskih društev Slovenije 6. novembra 1997

1. Gozdovi so obnovljivo naravno bogastvo z večnamensko vlogo, z njimi je potrebno gospodariti in jih uporabljati po načelih trajnosti, a sonaravno gospodarjenje z gozdovi mora nujno upoštevati tudi načelo ekonomičnosti. Podlaga za gospodarjenje in rabo gozdov so Program razvoja gozdov in načrti za gospodarjenje, ki jih za vse gozdove pripravlja Zavod za gozdove Slovenije kot javna gozdarska služba. Vsebinska gozdnogospodarskih načrtov, ki nadaljujejo tradicijo na tem področju, je bila na novo opredeljena ob koncu leta

1997 z novim Pravilnikom o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih. Na osnovi novega pravilnika zbira Zavod za gozdove Slovenije podatke in pripravlja načrte že vse leto 1997. Zavod za gozdove Slovenije je opravil tudi pomembno delo, saj je pripravil strokovne podlage za zakonsko zavarovanje varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom.

2. Sonaravnemu ravnanju z gozdom se vedno bolj prilagaja tudi obnova gozdov s sadnjo. Da bi zagotovili ustrezno vrstno sestavo, količino in provenienčno poreklo sadik in semena za potrebe obnove s sadnjo in setvijo, je Zavod za

* Mag. F. P., dipl. inž. gozd., Slivice 34, 1318 Rakek, SLO